

Mødet den 20. Oktober 1927.

(For lukkede Døre).

Fraværende: M. Brammer.

1. (J. Nr. 436—1927). Forslag fra Universitetssamvirkets Bestyrelse om Paabegyndelse af Universitetsundervisning i Aarhus.

Følgende Skrivelse forelaa:

»Da det af Undervisningsministeriet ^{13/10} 1919 nedsatte Udvalg angaaende Spørgsmaalet om et Universitet i Jylland for 2 Aar siden havde afgivet Betænkning, hvori man enstemmigt tilraadede Regeringen »snarest ske kan« at realisere Tanken om Oprettelse af et jydisk Universitet, og med stor Majoritet pegede paa Aarhus som Stedet, hvor et saadant Universitet burde ligge, maatte Universitetssamvirket vente, at der fra Regeringens Side blev foretaget Skridt til Realisation af de Planer, som Kommissionen havde udarbejdet. Saadanne Skridt maatte naturligvis først bestaa i en Forhandling med stedlige Autoriteter — efter Kommissionens Forslag altsaa Aarhus Byraad — angaaende de Ofre, som Byen vilde bringe ved Oplørelse af Bygninger (Udvalgsbetænkningen, Side 39). I Forventning om, at Kommissionen ikke havde arbejdet forgæves, men at Ministeriet vilde forberede et Lovforslag til Realisation af Planerne,

har Samvirket i de 2 Aar, som er hengaaet siden Betænkningens Afgivelse, dels søgt at bringe Forhandling i Stand med Regeringen og dels — navnlig — søgt at vække Stemning for et Universitet i Aarhus ved Foredrag her i Byen og Omegnen og ved Indsamling af Midler til Opførelse af et Collegium, en Indsamling, hvortil hidtil er tegnet ca. 550,000 Kr., og som det er Meningen at fortsætte, naar Lejlighed dertil skønnes at være gunstig.

Imidlertid er det jo saaledes, at der stadig intet foretages i Sagen fra Regeringens Side, hvad enten nu Grunden er Tidens finansielle Forhold eller Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvor et jydsk Universitet skal ligge, som stadig trods Kommissionens bestemt udtalte Mening synes at volde Tvivl, og da den foran nævnte til en Universitetsbygning i Aarhus indsamlede Sum for den allerstørste Del er givet under den Forudsætning, at der inden 1. Januar 1931 er truffet lovlig Beslutning om Oprettelse af et Universitet i Aarhus eller en eller flere Afdelinger deraf, saa vil det ses, at man staar overfor den Kalamitet, at den betydelige Sum af private Midler kan falde bort, idet Planerne om et jydsk Universitet atter sættes til Side maaske for kostbare Reformers ved Københavns gamle Universitet, som den Filtenborgske Mil-liongave derefter vil tilfalde.

I denne Situation, der rummer den største Fare for, at Planen om et Universitet her i Aarhus skal blive skrinlagt for en uberegnelig Tid, har Universitetssamvirket optaget en Tanke, der er fremsat indenfor det filosofiske Fakultet i København, og som i Korthed sagt gaar ud paa, at Aarhus ved Hjælp af Byraadet og støttet

af de indsamlede Midler skal begynde en Undervisning for Studenter i den første Studietid, spec. til Filosofikum, men desuden i sproglige og historiske Fag for studerende til Skoleembeds-eksamen. Det vil hertil være nødvendigt, at der ansættes en Lærer i Filosofi, der maa lønnes som en Professor ved Universitetet, d. v. s. med c. 10000 Kroner. Til de øvrige Fag vil man formentlig kunne nøjes med nogle Docenter. — Lokaler til Undervisningen vil foreløbig uden Vanskelighed kunne faas i teknisk Skole, i Katedralskolen og paa Statsbiblioteket.

Saa snart den her skitserede Undervisning er kommet i Gang, og Undervisningsministeriet har givet den filosofiske Professor Ret til at afholde Eksamen, hvad man haaber vil ske, og hvad der under alle Omstændigheder maa være en Forudsætning for, at de omtalte Planer kan føres ud i Livet, saa tænker man, den den første Udvidelse maa blive, at der opføres en Bygning paa Universitetsgrunden.

De økonomiske Følger for Kommunen af denne Plan skønnes ikke at ville blive store, navnlig naar ogsaa henses til, hvad der fra privat Side er ofret paa denne for Byen saa vigtige Sag.

Vi opstiller følgende Budget:

1. Resten af Finansaaret 1927—28:

En Professor i Filosofi	4.500,00	Kr.
3 Docenter i moderne Sprog à		
2000 Kr.	6.000,00	»
Uforudsete Udgifter.....	1.500,00	»

Ialt... 12.000,00 Kr.

Hvis det ikke lykkes at faa Docenterne ansat inden Foraaret 1928, bortfalder jo den anden Post.

2. Aaret 1928—29:

En Professor i Filosofi	10.000,00	Kr.
3 Docenter à 6.000 Kr.	18.000,00	»
Uforudsete Udgifter	2.000,00	»

Ialt 30.000,00 Kr.

af hvilke Universitetssamvirket venter at kunne skaffe ca. 6.000 Kr., saaledes at der af Byraadet tilskydes 24.000 Kr.

Der vil ikke i Øjeblikket kunne siges noget bestemt om, hvorvidt nogen af Docenterne kan erstattes med lokale Kræfter, saa Beløbet derved kan nedsættes. Meget afhænger her dels af Tilslutning af Studenter og dels af de Ønsker, som maatte fremkomme, og de kvalificerede Mænd eller Kvinder, der kan skaffes som Docenter. Det er en Selvfølge, at dette Budgetbeløb ad Aare vil stige, hvis den Begyndelse til et Universitet i Aarhus, som her gøres, viser sig at være god og heldig; men selv om Beløbet vokser en Del, vil det formentlig ikke kunne belaste Kommunens Budget med Udgifter, som vil hindre andre af Kommunens Planer eller være uforsvarligt tyngende for Skatteyderne.

I det hele forekommer det os ikke, at økonomiske Betænkeligheder kan hindre det Forslag, som herved forelægges det ærede Byraad, og det saa meget mindre, som man haaber og venter, at Staten ikke ret vel vil kunne holde sig tilbage, men vil være mere tilbøjelig til at støtte en begyndt Universitetsundervisning end til selv at tage Initiativet dertil.

Snarere kunde man være tilbøjelig til at rejse det Spørgsmaal, om det er betimeligt at begynde paa Universitetsundervisning her i Aarhus paa den foreslaaede Maade, om man ikke kan befrygte, at Tilslutningen af Studenter kan blive saa lille, at Sagen i det hele lider uoprettelig

Skade derved, og om i hvert Fald ikke den foreslaaede Plan bør udsættes. Som Ioran sagt tror vi, at der kun er to Muligheder at vælge imellem: at lade Tanken om et Universitet her i Byen falde maaske for stedse, og at vi her i Byen tager fat paa Sagen med Fortrøstning og Tro til, at det vil lykkes os at gennemføre den. Og der er ingen Grund til at tvivle. Aarhus ligger midt i Aarhus, Skanderborg, Randers Amter med tilsammen ca. 400.000 Indbyggere. Der vil sikkert komme Studenter til Universitetsundervisning her i Byen, om saa Antallet bliver lille i Førstningen. Det kommer an paa, at der bydes en forsvarlig Undervisning, og det kan meget godt ske, selv om her ikke findes de fineste Lokaler og Undervisningsmidler til at begynde med.

Vi tror ikke, Sagen taaler nogen Udsættelse. Der er intet Initiativ at vente fra Statens Side, og skal ikke Interessen for Universitetssagen her i Byen svinde bort, maa der skrides til Handling; naar det sker, er vi overbevist om, at der vil komme Hjælp ogsaa fra dem, som hidtil har holdt sig tilbage, saalænge der kun overvejedes. Opmærksomheden er nu ved de bl. a. i Bladene fremkomne Meddelelser blevet henvendt paa Aarhus, og det er, forekommer det os, uundgaaeligt, at man her i Byen tager afgørende Stilling til den her skitserede Plan, som iøvrigt er drøftet ved et Møde mellem et af Samvirkets Bestyrelse nedsat Udvalg og syv af det filosofiske Fakultets Professorer, som udtalte sig anbefalende om Planen, og som er rede til at komme her til Byen til en Realitetsforhandling, naar Byraadet i Princippet har taget Stilling til vort Forslag.

Vi ser godt, at den Begyndelse til et jydsk Universitet i Aarhus, som her foreslaas gjort, næppe er svarende til, hvad man i 1919—20 og de nærmest følgende Aar tænkte sig, men man skal dog med Henvisning til Udvalgsbetænkningen, Side 38—39 hævde, at den her fremsatte Plan svarer nogenlunde til, hvad der er tænkt som 1. Stadium af Universitetet. Vi er desuden overbeviste om, at den foreslaaede Undervisning ikke alene vil samle et anseligt Antal Studenter og derved være af — ogsaa økonomisk — Betydning for Byen; men den vil desuden have en gavnlig Indflydelse paa den Undervisning og de Skoleformer, som findes her i Byen. Det gælder navnlig de offentlige Skoler, hvis Personale vil faa en Lejlighed til videre Uddannelse, som ventelig ogsaa vil søges af Lærere udenfor Kommunen; men desuden vil Byens Fagskoler, teknisk Skole og Handels-skolerne nyde godt af, at der til Byen bliver knyttet Mænd med videnskabelig Uddannelse i sproglige og historiske Fag.

Idet vi da med foranstaaende Motivering udtaler som vor Overbevisning, at det Forslag, som her stilles, ikke alene vil give Universitetssagen her i Byen det afgørende Stød fremad, men ogsaa paa anden Maade vil være af baade kulturel og materiel Betydning for Byen, anbefaler vi Forslaget til det ærede Byraads velvillige og snarlige Behandling, idet tilføjes, at vi til enhver Tid er rede til mundtlig Forhandling.«

B o r g m e s t e r e n meddelte, at Sagen var sat paa Dagsordenen for at give Byraadet Meddelelse om Universitetssamvirkets Planer. Men forinden Budgetudvalget rørte ved Sagen, ønskede man en

bestemt Erklæring fra Undervisningsministeren om, hvad han vil foretage sig, saafremt Byraadet gaar ind paa den Tanke, som er skitseret i Henvendelsen fra Samvirket. Hvis man kunde faa en saadan Erklæring, vilde der senere komme Indstilling til Byraadet, men foreløbig maatte Henvendelsen tages til Efterretning.

Toges til Efterretning.

2. (J. Nr. 378—1927). Indstilling om **Bortgivelse af Kommunens Fripladser ved Musikkonservatoriet.**

Konservatoriet indstiller at tildele Fripladser til følgende:

Frk. Edith Karin Sørensen.

Frk. Margit Karen Olga Pedersen.

Frk. Elly Margrethe Nielsen.

Hr. Max Thorbjørn Heide Sørensen.

Indstillingen vedtoges.

3. **Andragender om Kommunens Garanti for Statslaan til følgende:**

a. (J. Nr. 27¹⁴⁹—1927). Tømrm. L. P. Sørensen.

b. (J. Nr. 27¹⁶²—1927). Tømrm. Harald Jensen.

c. (J. Nr. 27¹⁶⁴—1927). Tømrm. Max Pedersen.

d. (J. Nr. 27¹⁶⁶—1927). Tømrm. Chr. N. Withen.

e. (J. Nr. 27¹⁶⁷—1927). Murersvendenes Stiftelse og Enkekasse.

2. Behandling.

Bevilgedes.

4. (J. Nr. 27¹⁸⁹—1927). Andragende fra Tilskærer C. M. Christensen om Forhøjelse af Laanegrænsen for Statslaan i Villa ved Frederikshaldsgade.

Der anbefaledes en Forhøjelse fra 14000 Kr. til 14500 Kr.

5. (J. Nr. 27¹⁴—1927). Andragende om Forhøjelse af Laanegrænsen for Statslaan til Frimurernes Stiftelse i Louisegade.

Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse anbefaler, at Laanegrænsen forhøjes fra 430000 Kr. til 486800 Kr.

Borgmesteren oplyste, at der oprindeligt var bevilget et Statslaan paa 130000 Kr., men som Prioriteterne nu var ordnede, kunde der kun faas 30000 Kr. Taleren vilde derfor anbefale at forhøje Laanegrænsen, hvorved der kunde faas et Statslaan paa 86800 Kr.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 27⁶³—1927). Andragende fra Murer Sørensen og Graver Jochumsen om Forhøjelse af Laanegrænsen for Statslaan i Villa ved Ivar Huitfeldtsgade.

Kunde ikke anbefales.

7. (J. Nr. 27¹⁵⁰—1927). Andragende fra H. Christensen om Tilladelse til at forhøje Prioriteterne foran Statslaan i Matr. Nr. 111 ch af Markj.

Der anbefaledes en Forhøjelse paa indtil 2000 Kr.

8. (J. Nr. 27⁶⁶—1927). Andragende fra Andelsboligforeningen »Fremad« til Statsboligfonden om, at den vil lade foretage en Undersøgelse af forskellige Forhold vedrørende Foreningens økonomiske Stilling.

Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa følgende Erklæring:

»Udvalget foreslaar, at det ganske henstilles til Statsboligfondens Afgørelse, hvorvidt der maatte være Anledning til at indlede en Undersøgelse, som af Andelsboligforeningens Bestyrelse ønsket. I hvert Fald maa man forbeholde sig, at der ved en eventuel Undersøgelse ikke paaføres Kommunen nogen Udgift.«

Indstillingen vedtoges.

9. (J. Nr. 26⁶—1927). Andragende fra Bestyrer V. M. Christensen om Æresoprejsning.
Anbefaledes.
10. (J. Nr. 26⁷—1927). Andragende fra Artist K. A. Christensen om Æresoprejsning.
Anbefaledes.
11. (J. Nr. 428—1927). Andragende fra Enke Anna Mikkelsen om Frigivelse af en baandlagt Forsikringssum.

Fra Udvalget for Andragender forelaa følgende Erklæring:

»Da Andragerinden agter at etablere sig i København, kan Udvalget ikke udtale sig om, hvilke Chancer hun har for at klare sig der, men man kan anbefale Andragerinden som et paalideligt og ordentligt Menneske, der er dygtig i sit Fag, og man skønner, at hun med Fornuft vil administrere den Kapital, hun ønsker frigivet.«

Tiltraadtes.

12. (J. Nr. 389—1927). Besværing fra Lygtekontrollør T. Horsdam over, at han er afskediget af Belysningsvæsenets Tjeneste.

H. P. Christensen henviste til den foreliggende Erklæring fra Direktør Løchte.

J. Chr. Møller syntes, at vedkommende Mand var blevet noget uretfærdigt behandlet. Han var anbefalet fra en tidligere Stilling som en dygtig Mand, og det, at Fagforeningen ønsker ham afskediget, burde ikke være tilstrækkelig Grund. Taleren kunde ønske at vide, om Udvalgets Formand fandt Behandlingen helt retfærdig, og vilde henstille, hvis han ikke kan blive i Pladsen, saa at finde en anden Stilling til ham indenfor Belysningsvæsenet.

H. P. Christensen indrømmede, at han maaske ikke var bleven behandlet helt retfærdigt. Hans Arbejde havde bevirket en Forbedring ved Lygterne, men det vilde altid medføre nogen Gnidning, naar han skulde føre Tilsyn med samtlige Lygter og andre skulde pudse dem, og han kom hurtig i et spændt Forhold til de andre Arbejdere. Man havde haabet, at det skulde trække sig i Lave, og beholdt ham derfor nogle Maaneder udover de 3 Maaneders Prøvetid, men det blev ikke bedre, og Direktør Løchte anbefalede da at gaa tilbage til den gamle Ordning, hvor den samme Mand baade pudsede og kontrollerede Lygten. Senere blev Manden slettet for Gæld til Fagforeningen, og da man i Henhold til Overenskomsten skulde beskæftige organiserede Folk, var der ikke andet at gøre end at afskedige ham. Det var ogsaa udelukket at give ham anden Beskæftigelse, da man stod overfor at skulle afskedige Folk, naar det ny Gasværk tages i Brug.

J. Chr. Møller beklagede, at han havde undladt at betale sit Kontingent til Fagforeningen, for ellers kunde man maaske have gjort noget for ham. Han var næppe behandlet helt retfærdigt, og der var mange andre, hvis Erklæringer Taleren tog mere Hensyn til end Indstillingen fra Direktør Løchte.

Toges til Efterretning.

13. (J. Nr. 12²²—1927). Indstilling angaaende **Tildeling af ekstraordinær Aldersrente.**

Indstillingen vedtoges.
